

Rolnummer 506
Arrest nr. 77/93 van 3 november 1993

A R R E S T

In zake : het beroep tot vernietiging van titel III, hoofdstuk III, van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, ingesteld door A. Peeters en anderen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters K. Blanckaert, H. Boel, L. François, P. Martens en G. De Baets, bijgestaan door de griffier H. Van der Zwalmen, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van het beroep

Bij verzoekschrift van 29 december 1992, dat aan het Hof is toegezonden bij op dezelfde dag ter post aangetekende brief en op 30 december 1992 op de griffie is ontvangen, vorderen Albert Peeters, zaakvoerder van de b.v.b.a. M.D.T.M., wonende te 4480 Engis, rue Vinâve 143, Léon Mommaerts, bestuurder van de b.v.b.a. M.D.T.M., wonende te 4470 St-Georges-sur-Meuse, rue Tincelle 47, en de b.v.b.a. «Montage-Démolition-Terrassements-Matériaux», waarvan de zetel gevestigd is te 4480 Engis, rue Vinâve 143, ingeschreven in het handelsregister te Luik onder het nr. 96.648, de vernietiging van titel III, hoofdstuk III, van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen (*Belgisch Staatsblad* van 30 juni 1992), die een eenmalige bijdrage heeft ingevoerd ten laste van de vennootschappen, bestemd voor het sociaal statuut der zelfstandigen.

II. De rechtspleging

Bij beschikking van 31 december 1992 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er ten deze geen reden was om de artikelen 71 en volgende van de voormelde bijzondere wet toe te passen.

Overeenkomstig artikel 76 van de bijzondere wet is van het beroep kennisgegeven bij op 29 januari 1993 ter post aangetekende brieven, die op 1 februari 1993 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Het bij artikel 74 van de bijzondere wet voorgeschreven bericht is in het *Belgisch Staatsblad* van 2 februari 1993 bekendgemaakt.

Bij beschikking van 4 februari 1993 is rechter G. De Baets aangewezen om de zetel aan te vullen, ter vervanging van rechter F. Debaedts, die tot voorzitter van het Hof is verkozen.

De Ministerraad, vertegenwoordigd door de Eerste Minister, wiens kabinet gevestigd is te 1000 Brussel, Wetstraat 16, heeft bij op 15 maart 1993 ter post aangetekende brief een memorie ingediend.

Afschriften van die memorie zijn conform artikel 89 van de bijzondere wet overgezonden bij op 24 maart 1993 ter post aangetekende brieven, die op 25 en 31 maart 1993 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

De verzoekende partijen hebben bij op 29 april 1993 ter post aangetekende brief een gezamenlijke memorie van antwoord ingediend.

Bij beschikking van 25 mei 1993 is rechter P. Martens aangewezen om de zetel aan te vullen, ter vervanging van rechter M. Melchior, die tot voorzitter van het Hof is verkozen.

Bij beschikking van 25 mei 1993 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 29 december 1993.

Bij beschikking van 14 september 1993 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de datum van de terechtzitting vastgesteld op 5 oktober 1993.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen, die, evenals hun advocaten, van de datum van de terechtzitting op de hoogte zijn gebracht bij op 14 september 1993 ter post aangetekende brieven, die op 15 en 23 september 1993 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Bij beschikking van 5 oktober 1993 is rechter K. Blanckaert aangewezen om de zetel aan te vullen, ter vervanging van rechter L.P. Suetens, die verhinderd was.

Op de terechtzitting van 5 oktober 1993 :

- zijn verschenen :
- . verzoeker L. Mommaerts;
- . Mr. P. Decoene *loco* Mr. H. Van Eecke, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters L. François en G. De Baets verslag uitgebracht;
- zijn L. Mommaerts en Mr. P. Decoene, voornoemd, gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *Onderwerp van de bepalingen in het geding*

De artikelen 76 tot 85, die titel III, hoofdstuk III, vormen van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, voeren een eenmalige bijdrage in ten laste van de vennootschappen, bestemd voor het sociaal statuut der zelfstandigen. Zij luiden :

« Artikel 76. Voor de toepassing van dit hoofdstuk moet worden verstaan onder :

1° vennootschap : de aan de Belgische vennootschapsbelasting of belasting der niet-verblijfhouders onderworpen vennootschappen;

2° sociaal statuut der zelfstandigen : het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen.

Artikel 77. § 1. De vennootschappen zijn ertoe gehouden binnen drie maanden na de inwerkingtreding van de bepalingen van dit hoofdstuk of ten laatste drie maanden na hun oprichting, of binnen drie maanden na het feit dat hen onderwerpt aan de belasting der niet-verblijfhouders, aan te sluiten bij een vrije sociale verzekeringskas, opgericht in uitvoering van artikel 20, § 1, van het in artikel 72, 2°, bedoeld koninklijk besluit nr. 38 of bij de Nationale Hulpkas bedoeld in artikel 20, § 3, van hetzelfde besluit.

§ 2. De vennootschappen die niet aan in § 1 van dit artikel voorziene verplichting voldoen worden ambtshalve aangesloten bij de Nationale Hulpkas.

Artikel 78. De vennootschappen zijn een eenmalige bijdrage van 7.000 frank verschuldigd bestemd voor het sociaal statuut der zelfstandigen.

Deze bijdrage moet worden vereffend op het ogenblik van de aansluiting bedoeld in artikel 73 en uiterlijk op 31 december 1992.

Artikel 79. De Koning bepaalt :

- 1° de betalings- en aansluitingsmodaliteiten;

2° onder welke voorwaarden de bijdrage verhoogd wordt, wanneer de vennootschappen de door of krachtens dit hoofdstuk opgelegde verplichtingen niet of met vertraging nakomen, met dien verstande dat deze verhoging het bedrag van 3.000 frank per kalenderkwartaal niet mag overschrijden;

3° de werkingskosten evenals de kosten verbonden aan de inning en de invordering van de in artikel 74 bedoelde bijdrage;

4° in welke gevallen de vennootschappen, die zich in een toestand van vereffening, faillissement of concordaat bevinden, kunnen worden vrijgesteld van de toepassing van de bepalingen van dit hoofdstuk.

Artikel 80. § 1. De inningsorganismen zijn belast met de invordering van de bijdrage, zonodig langs gerechtelijke weg.

§ 2. De invordering van de in dit hoofdstuk voorziene bijdrage verjaart na vijf jaar te rekenen vanaf 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarvoor ze verschuldigd is.

De verjaring wordt gestuit :

1° op de wijze bepaald in de artikelen 2244 en volgende van het Burgerlijk Wetboek;

2° met een aangetekende brief waarbij het organisme dat belast is met de invordering de verschuldigde bijdrage opeist.

§ 3. De vordering tot terugbetaling van de ten onrechte betaalde bijdrage verjaart na vijf jaar te rekenen vanaf 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin de onverschuldigde bijdrage werd betaald.

De verjaring wordt gestuit :

1° op de wijze bepaald in de artikelen 2244 en volgende van het Burgerlijk Wetboek;

2° met een aangetekende brief door de betrokkene gericht aan het organisme dat de bijdrage heeft geïnd en waarbij hij de terugbetaling van de ten onrechte betaalde bijdrage opeist.

Artikel 81. De vennoten of bestuurders of zaakvoerders zijn samen met de vennootschap hoofdelijk gehouden tot de betaling van de door deze laatste verschuldigde bijdrage.

Artikel 82. De betalingen verricht overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk worden aangewend voor de diverse sectoren van het sociaal statuut der zelfstandigen volgens de door de Koning te bepalen modaliteiten.

Artikel 83. De in dit hoofdstuk bedoelde bijdrage is, wat de inkomstenbelastingen aangaat van dezelfde aard als de bijdragen die verschuldigd zijn ter uitvoering van de sociale wetgeving.

Artikel 84. In de inleidende zin van artikel 20, § 1, vierde lid, van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967, gewijzigd bij de wet van 6 februari 1976, worden de woorden ' of andere wetten ' tussen de woorden ' in artikel 18, §§ 1 en 2 ' en ' hebben ' ingevoegd.

Artikel 85. De bepalingen van dit hoofdstuk treden in werking op 1 juli 1992 en houden op uitwerking te hebben op 31 december 1992. »

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de verzoekers

A.1.1. Het enige middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 6 en 18 van de Grondwet : de bestreden bepalingen onderwerpen alle vennootschappen aan de betaling van een eenmalige bijdrage die het gelijkheidsbeginsel niet in acht neemt doordat zij geen rekening houdt met de balans- of bedrijfstoestand van die

vennootschappen. In tegenstelling tot de directe belastingen en de sociale bijdragen die in verhouding staan tot de middelen van elk individu, is die bijdrage ongrondwettig wegens het blinde karakter ervan, aangezien de vier uitzonderingen en de beroepen waarin de wet voorziet, te beperkt zijn. Het geval van de verzoekende b.v.b.a., die sinds 1979 geen activiteiten meer heeft, levert het bewijs hiervoor.

A.1.2. Het Hof wordt verzocht de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen te vernietigen en te bevelen dat melding wordt gemaakt van het te wijzen arrest in de marge van het koninklijk besluit van 1 juli 1992, vastgesteld ter uitvoering van hoofdstuk III van titel III van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, met betrekking tot de eenmalige bijdrage ten laste van de vennootschappen, bestemd voor het sociaal statuut der zelfstandigen.

Standpunt van de Ministerraad

A.2.1. Aangezien de door de verzoekers geformuleerde grieven uitsluitend betrekking hebben op artikel 78 van de wet van 26 juni 1992, is het verzoekschrift slechts in die mate ontvankelijk.

A.2.2. Gelet op het tekort van ongeveer zes miljard voor het sociaal statuut der zelfstandigen (begrotingsramingen voor 1992) en gelet op de omstandigheid dat de overstap naar de vennootschapsvorm die door heel wat zelfstandigen werd gezet, heeft geleid tot een daling van de bijdragegrondslag, heeft men een maatregel genomen die niet raakt aan het fiscaal statuut van de vennootschappen, maar die beoogt de solidariteit tussen de zelfstandigen veilig te stellen door een deelname van de vennootschappen aan hun sociaal statuut in te voeren, in de vorm van een soort aansluitingsbijdrage, die forfaitair en beperkt is en die niet wordt geheven op de inkomsten van de vennootschap maar wegens het loutere feit dat een vennootschap bestaat.

Alle vennootschappen zijn eraan onderworpen, niet alleen de eenpersoonsvennootschappen, maar ook de naamloze vennootschappen, de coöperatieve vennootschappen en de besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, die eveneens in aantal zijn toegenomen.

A.2.3. De bestreden bepaling voert geen enkel verschil in behandeling in; het gelijkheidsbeginsel beoogt geen beoordeling van de individuele verschillen, wat de concrete weerslag van de wettelijke bepalingen betreft, die onvermijdelijk samenhangen met de bijzondere kenmerken van elke situatie.

Talrijke belastingen (B.T.W., douane- en accijnsrechten, registratie- en hypotheekrechten) en sociale bijdragen (verplichte minimumbijdrage voor de zelfstandigen) zijn niet progressief; het loutere feit dat de bestreden bijdrage niet progressief is, vormt op zichzelf geen bewijs voor het discriminerend karakter ervan.

A.2.4. Subsidiair is het verschil in behandeling, gesteld dat het vaststaat, in overeenstemming met het grondwettelijk voorschrift : de bestreden maatregel houdt verband met de onder A.2.2 in herinnering gebrachte doelstelling van de wet, aangezien het sociaal statuut der zelfstandigen, dat in gevaar was gebracht doordat een steeds groter aantal van hen pogen zich eraan te onttrekken door vennootschappen op te richten, veilig diende te worden gesteld. Die maatregel is bovendien evenredig met de nagestreefde doelstelling, aangezien

- het (zelfs met dure en volstrekt ondoeltreffende administratieve procedures) volstrekt onmogelijk was te bepalen welke vennootschappen of welke categorieën van vennootschappen waren opgericht met het doel zich te onttrekken aan de bijdrageplicht waarin het sociaal statuut der zelfstandigen voorziet;

- de bijdrage opzettelijk laag werd gehouden, naar het voorbeeld van de minimumbijdragen van de zelfstandigen; een vereiste van minimale en algemene solidariteit kan niet als buitensporig worden beschouwd;

- artikel 79 van de wet voorziet in mogelijkheden tot vrijstelling.

Antwoord van de verzoekers

A.3.1. De economische recessie ligt aan de basis van de inkomstdaling van de zelfstandigen, en niet hun keuze om vennootschappen op te richten; die keuze, die overigens legitiem is, aangezien ze door de bewindslieden zelf is voorgesteld, is door tal van redenen ingegeven. Om de daling van de bijdragen te verhelpen, dient men zich tot de begunstigden van het sociaal statuut te richten, namelijk de zelfstandigen, en

niet tot de vennootschappen, die het werktuig van de zelfstandigen zijn, maar niet hun sociaal statuut genieten. De gekritiseerde « aansluitingsbijdrage » draagt derhalve niet bij tot de solidariteit onder de zelfstandigen en is des te minder gegrond daar zij een overlapping vormt : thans bepaalt de wet dat de mandaten die in de vennootschappen voorheen onbezoldigd werden uitgeoefend niet langer onbezoldigd zijn en dat de mandatarissen er derhalve toe gehouden zijn sociale bijdragen te betalen.

A.3.2. De bestreden bepaling roept ook een discriminatie in het leven tussen de vennootschappen die zijn opgericht na de afkondiging van de wet (een eenmalige bijdrage zou kunnen worden aanvaard, aangezien zij over een inbreng van middelen beschikken) en die welke voorheen zijn opgericht, waarvan het activiteitspeil of de balansstoestand variabel zijn, terwijl de voorwaarden voor vrijstelling van de bijdrage te beperkt zijn en niet door de Koning in werking zijn gesteld. Aldus wordt een discriminatie in het leven geroepen naargelang van dat peil en die toestand.

A.3.3. Het is weliswaar zo dat de niet-progressiviteit op zichzelf geen bewijs van discriminatie is, maar dat neemt niet weg dat de door de Ministerraad aangehaalde voorbeelden (A.2.3) slecht zijn gekozen, ongeacht of het gaat om de B.T.W., de accijns-, douane-, registratie- of hypotheekrechten, of om de sociale bijdrage voor zelfstandigen.

A.3.4. De Ministerraad toont niet aan in welk opzicht het evenwicht van het sociaal statuut der zelfstandigen met de gekritiseerde bijdrage (waarvan hij zegt dat ze laag is) veilig zal kunnen worden gesteld, en de niet bewezen onmogelijkheid te bepalen welke (categorieën van) vennootschappen werden opgericht om aan de sociale bijdragen voor zelfstandigen te ontsnappen (A.2.2) toont geenszins het redelijke en evenredige karakter van de gekritiseerde bepaling aan; het zou verkieslijk zijn geweest de kosten van de uitkeringen van het stelsel te beperken.

- B -

Ten aanzien van het onderwerp van het beroep

B.1. De verzoekers vorderen de vernietiging van titel III, hoofdstuk III, van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen; uit de inhoud van het verzoekschrift vloeit evenwel voort dat het beroep enkel de artikelen 78 en 79, 4°, van die wet beoogt.

Ten gronde

B.2. Artikel 78 van de bestreden wet voert ten laste van de vennootschappen een eenmalige forfaitaire bijdrage van 7.000 frank in, ten gunste van het stelsel van de sociale zekerheid der zelfstandigen. Krachtens artikel 79, 4°, bepaalt de Koning in welke gevallen de vennootschappen, die zich in een toestand van vereffening, faillissement of concordaat bevinden, kunnen worden vrijgesteld. Volgens de verzoekers roept het forfaitair karakter van de bijdrage en het onvoldoende aantal van gevallen van vrijstelling een discriminatie tussen de vennootschappen in het leven vanwege de ongelijkheid van hun financile toestand.

B.3.1. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en van de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen zou worden ingesteld, voor zover voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Diezelfde regels verzetten er zich overigens tegen dat categorieën van personen die zich ten aanzien van de ter beoordeling staande maatregel in een volledig verschillende situatie bevinden, op identieke wijze worden behandeld, zonder dat daarvoor een objectieve en redelijke verantwoording bestaat.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld met inachtneming van het doel en de gevolgen van de bestreden maatregel en van de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.3.2. De invoering, bij de bestreden bepalingen, van een forfaitaire bijdrage ten laste van de vennootschappen kan worden verantwoord op grond van de overweging dat, indien diegenen die de activiteit die zij in vennootschapsvorm uitoefenen, als zelfstandige zouden uitoefenen, zij gehouden zouden zijn tot betaling van de sociale bijdragen die krachtens het sociaal statuut der zelfstandigen verschuldigd zijn; de wetgever heeft overigens rekening gehouden met de omstandigheid dat de verlaging van de grondslag van die bijdragen precies voortvloeide uit het feit dat talrijke zelfstandigen zich aan de lasten die op natuurlijke personen wegen, hadden onttrokken door een beroep te doen op het procédé van de zogeheten « eenpersoonsvennootschap » of door een vennootschap op te richten (verklaring van de Minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw in de Senaatscommissie, *Gedr. St.*, Senaat, verslag, B.Z. 1991-1992, nr. 315/4, p. 11; in dezelfde zin, pp. 6 en 10; memorie van toelichting, nr. 315/1, p. 28; Kamer, verslag, B.Z. 1991-1992, nr. 480/7, pp. 9 en 12).

B.3.3. Het staat aan de wetgever, geplaatst voor een belangrijk tekort in het « sociaal statuut » der zelfstandigen (Senaat, nr. 315/4, voormeld, p. 4), te oordelen in hoeverre het opportuun is om, eerder dan de sociale bijdragen van de zelfstandigen te verhogen (*idem*, p. 14) of het fiscaal statuut van de vennootschappen te wijzigen (Kamer, nr. 480/7, voormeld, p. 9), aan de vennootschappen de verplichting op te leggen een bijdrage te leveren tot de financiering van het stelsel van de sociale zekerheid der zelfstandigen wanneer het financiële evenwicht ervan bedreigd wordt door de omzetting, die door een onderscheiden wetgeving mogelijk is gemaakt, van beroepsactiviteiten als zelfstandige in activiteiten als vennoot of als dusdanig beschouwde activiteiten. Daarbij vermag de wetgever evenwel niet de draagwijdte van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet te miskennen door een beroep te doen op een middel dat onevenredig is ten aanzien van het beoogde doel.

B.3.4. Het begrip forfait, zoals het in de bestreden bepaling voorkomt, is de tegenpool van het begrip evenredigheid. Het kan evenwel worden aangenomen dat, met name in sociale aangelegenheden, overwegingen van doeltreffendheid en kosten de wetgever verhinderen rekening te houden met het feit dat de vennootschappen zich in de meest diverse toestanden bevinden, temeer

daar het uitwerken of in werking stellen van afgelijnde maatregelen ertoe zou hebben geleid de verwezenlijking van die doelstelling op de helling te zetten, of althans te vertragen (Senaat, nr. 315/4, voormeld, p. 17). Rekening houdend met de kleine omvang of de moeilijke situatie van talrijke vennootschappen, zou een zo radicale vereenvoudiging niet toelaatbaar zijn geweest voor de invoering van een bijdrage waarvan het bedrag aanzienlijk hoger ligt.

B.3.5. De grief afgeleid uit de vergelijking tussen vennootschappen naargelang van de datum van oprichting ervan (A.3.2), die uit de memorie van antwoord van de verzoekers blijkt, vormt een nieuw middel dat slechts kan worden aangevoerd in het geval waarin artikel 85, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof voorziet.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt het beroep.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 3 november 1993.

De griffier,

De voorzitter,

H. Van der Zwalmen

M. Melchior